

دعاوی از دواج موقت

در رویه دادگاهها

گروه پژوهشی

انتشارات چراغ دانش

مقدمه

معمولاً رویه عملی دادگاه‌ها در استنباط از قوانین و مقررات در جهت انطباق با مصادیق واقعی تا حدودی متفاوت است، با آنچه در کلاس‌های تئوریک دانشگاه‌ها به دانشجویان حقوق آموزش داده می‌شود که البته روند آموزشی و طریق ارائه مطالب در کلاس‌های درسی هم به شکلی است که برای طی مراحل تحصیلی صرف مطالعه و پاسخ به سؤالات به صورت تئوری و بدون تطبیق با مصادیق عملی کفایت می‌کند. به این ترتیب معمولاً چون امکان انجام کار عملی قبل از خروج از دانشگاه برای دانشجویان این رشته وجود ندارد فارغ‌التحصیلان وقتی وارد مرحله کار می‌شوند با کمبود آگاهی و اطلاعات از رویه قضائی و شیوه استدلال و استنباط عملی دادگاه‌ها مواجه هستند؛ لیکن اهمیت آگاهی از رویه قضائی با ورود به میدان کار و فعالیت بر هیچ فارغ‌التحصیل حقوقی پوشیده نیست. بی تردید تنها منبع آموزش عملی و کالت، قضاوت و به‌طور کلی حقوق، بعد از حضور عملی در دادگاه‌ها و جلسات رسیدگی، همین رویه قضائی است؛ به عبارت دیگر مطالعه تصمیمات، پرسش و پاسخ‌ها و اختلاف‌نظرهای کسانی که هر روز به صورت عملی در حال انطباق قوانین با مصادیق واقعی هستند می‌تواند اطلاعات کاربردی و عملی را در اختیار خواننده قرار دهد.

اگرچه فارغ‌التحصیلان حقوق بیش از سایرین به مطالعه رویه قضائی نیازمند هستند؛ اما هیچ قشری از جامعه بزرگ رشته حقوق قضائی نمی‌تواند بی‌نیاز از مطالعه و تحقیق و تفحص در این حوزه باشد؛ زیرا رویه قضائی در واقع روح زنده و محرک رشته حقوق است که دائم در حال تغییر و تحول است و غفلت از این حوزه به قیمت عقب‌ماندگی از

علم واقعی حقوق و جامعه حقوقدانان تمام خواهد شد. از این رو ناشران تخصصی این حوزه، هر کدام به طریقی نسبت به جمع‌آوری و انسجام‌بخشی به مطالب و موضوعات راجع به رویه قضائی اقدام می‌کنند که انتشارات چراغ دانش نیز در همین راستا و برای انجام بخشی از وظیفه فرهنگی خود در نظر دارد نسبت به تدوین و جمع‌بندی مطالب رویه قضائی به صورت منظم و منحصربه‌فرد با ویژگی‌های مخصوص برای هر دعوا طی یک کتاب جداگانه به صورت کاربردی و با دسترسی آسان به مطالب هر دعوا اقدام نماید. در راستای تأمین این هدف مجموعه‌ای از کتاب‌ها هر کدام تحت عنوان کلی «دعوی... در رویه دادگاه‌ها» شامل موارد زیر تدوین و تألیف خواهد شد:

۱. آراء وحدت رویه؛

۲. آرای اصراری؛

۳. آراء شعب دیوان عالی کشور؛

۴. آراء دادگاه‌های بدوی و تجدیدنظر؛

۵. نشست‌های قضائی؛

۶. نظریه‌های مشورتی؛

۷. قوانین و مقررات مرتبط با موضوع؛

۸. نمونه دادخواست و معرفی دعوا.

در این مجموعه سعی شده است رویه قضائی کشور در خصوص هر دعوا به صورت منسجم و منظم گردآوری شود تا وکلا، حقوقدانان و قضات محترم در مراجعه به رویه قضائی در کمترین زمان به بهترین وجه مطالب مطلوب خود را یافته و استفاده نمایند. با توجه به تعدد بسیار آراء

دادگاه‌ها (دادگاه بدوی و تجدیدنظر) در برخی موارد حداکثر سعی بر آن بوده از موارد متفاوت آراء صادره در موضوع نمونه در قسمت رأی آورده شود و همچنین در سایر موارد؛ مثل آراء وحدت رویه، آراء دیوان عالی کشور، موارد مرتبط به موضوع ذکر شده است تا با توجه به اهمیت این آراء مورد استفاده خوانندگان و مراجعه‌کنندگان عزیز قرار گیرد.
مختصر ویژگی‌های کتاب:

۱. تدوین و گردآوری منظم و منسجم تمام مطالب مربوط به دعوا؛

۲. تقسیم‌بندی موضوعی برای هر کدام از مطالب؛

۳. ارائه معرفی دعوا و نمونه دادخواست در اول مجموعه؛

۴. ذکر عنوان برای هر مطلب به صورت خلاصه در فهرست؛

۵. دسترسی سهل و آسان به مطلب دلخواه در کمترین زمان.

«گروه پژوهشی» انتشارات مفتخر خواهد شد از تجربیات، آراء و سایر مطالب حقوقی موجود نزد اساتید، وکلا، حقوقدانان و سایر همکاران در راستای مفیدتر شدن مجموعه در چاپ‌های بعدی استفاده نماید. لذا موجب خرسندی خواهد بود که خوانندگان عزیز از هر صنف ضمن ارسال انتقادات و پیشنهادات خود در مورد هر کدام از موضوعات به صورت (کتبی یا از طریق ایمیل یا تلفنی) ما را در پربار کردن مجموعه حاضر یاری فرمایند.

مدیر مسئول انتشارات

یک هزار و سیصد و نود و پنج

فهرست کلی

۳	مقدمه
۱۳	معرفی و نمونه دادخواست دعوای ازدواج موقت
۱۵	معرفی دعوای ازدواج موقت
۱۵	مبحث اول: مفهوم و ارکان ازدواج موقت
۱۵	گفتار اول: عقد موقت
۱۶	گفتار دوم: ارکان ازدواج موقت
۱۷	مبحث دوم: ویژگی‌های خاص ازدواج موقت
۱۹	مبحث سوم: دعوای قابل طرح در ازدواج موقت
۱۹	گفتار اول: دعوای اثبات یا انکار زوجیت
۲۰	گفتار دوم: دعوای ابطال نکاح موقت
۲۰	گفتار سوم: دعوای الزام زوج به بذل مدت
۲۲	مبحث چهارم: صلاحیت مراجع قضائی در رسیدگی به دعوای خانوادگی
۲۲	گفتار اول: صلاحیت ذاتی محاکم در رسیدگی به ادعای خانواده
۲۴	گفتار دوم: صلاحیت محلی محاکم در رسیدگی به دعوای خانواده
۲۶	نمونه دادخواست الزام زوج به بذل مدت
۲۷	نمونه دادخواست ابطال نکاح موقت
۲۸	نمونه دادخواست اثبات رابطه زوجیت
۲۹	دعوای ازدواج موقت در آرای دیوان عالی کشور
۳۱	مبحث اول: آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور
۳۳	مبحث دوم: آرای شعب دیوان عالی کشور
۷۵	دعوای ازدواج موقت در نشست‌های قضائی
۱۱۵	دعوای ازدواج موقت در نظریه‌های مشورتی
۱۳۳	دعوای ازدواج موقت در قوانین و مقررات قانونی
۲۰۳	منابع و مأخذ

فهرست جزئی

۳	مقدمه
۱۳	معرفی و نمونه دادخواست دعوای ازدواج موقت
۱۵	معرفی دعوای ازدواج موقت
۱۵	مبحث اول: مفهوم و ارکان ازدواج موقت
۱۵	گفتار اول: عقد موقت
۱۶	گفتار دوم: ارکان ازدواج موقت
۱۷	مبحث دوم: ویژگی‌های خاص ازدواج موقت
۱۹	مبحث سوم: دعوای قابل طرح در ازدواج موقت
۱۹	گفتار اول: دعوای اثبات یا انکار زوجیت
۲۰	گفتار دوم: دعوای ابطال نکاح موقت
۲۰	گفتار سوم: دعوای الزام زوج به بذل مدت
۲۲	مبحث چهارم: صلاحیت مراجع قضائی در رسیدگی به دعوای خانوادگی
۲۲	گفتار اول: صلاحیت ذاتی محاکم در رسیدگی به دعوای خانواده
۲۴	گفتار دوم: صلاحیت محلی محاکم در رسیدگی به دعوای خانواده
۲۶	نمونه دادخواست الزام زوج به بذل مدت
۲۷	نمونه دادخواست ابطال نکاح موقت
۲۸	نمونه دادخواست اثبات رابطه زوجیت
۲۹	دعوای ازدواج موقت در آرای دیوان عالی کشور
۳۱	مبحث اول: آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور
۳۱	۱. قابل اعمال نبودن وکالت زوجه از زوج در طلاق چنانچه زوجه از ادای
۳۳	مبحث دوم: آرای شعب دیوان عالی کشور
۳۳	۱. عدم لزوم اطلاع دادن به زوجه منقطعه در صورت بذل مدت عقد انقطاع
۳۳	۲. لزوم تعیین میزان دقیق مهریه در صورت احراز ازدواج موقت
۳۹	۳. نوع ازدواج در صورت اختلاف در طبیعت آن
۴۳	۴. اختلاف زوجین در نوع عقد

۵۴	۵. تعارض قاعده فراش و آزمایش DNA
۶۲	۶. طلاق به دلیل ازدواج مجدد زوج
۶۹	۷. اختلاف در میزان مهریه بین زوجین
۷۵	دعوی ازدواج موقت در نشست‌های قضائی
۷۷	۱. انعقاد عقد دائم قبل از اتمام مدت عقد موقت
۷۸	۲. گواهی عدم امکان سازش در امور مالی و غیرمالی
۸۰	۳. فوت یکی از زوجین در زمان عده فسخ ازدواج
۸۱	۴. ثبت رسمی ازدواج موقت
۸۳	۵. عنوان کیفری ازدواج بدون اذن پدر
۸۵	۶. ازدواج با دو خواهر
۸۶	۷. دعوی ناشی از عقد منقطع غیررسمی و تبعات عدم ثبت طلاق
۸۸	۸. اختلاف در متعه یا دائم بودن ازدواج نود و نه ساله
۸۹	۹. شرایط مطالبه مهر در صورت محرز شدن یکی از عیوب زن
۹۱	۱۰. فسخ ازدواج در عقد موقت
۹۲	۱۱. ضرورت انحلال عقد منقطع با بذل مدت از ناحیه مرد
۹۳	۱۲. تعیین نفقه و پرداخت آن در عقد منقطع
۹۵	۱۳. درخواست مادر برای صدور شناسنامه فرزند متولد شده از پدر خارجی
۹۶	۱۴. ازدواج دائم یا موقت با زن شوهردار
۹۸	۱۵. الزام زوج به بذل مدت در صورت عسر و حرج زوجه
۱۰۰	۱۶. مصداق شرط نفقه در عقد منقطع و تبعات تخلف از این شرط
۱۰۴	۱۷. شرط توارث در ازدواج موقت
۱۰۵	۱۸. تحقق شرط ضمن عقد ازدواج در صورت ازدواج موقت زوج بدون رضایت
۱۰۶	۱۹. تمکین در مقابل ارث بردن در عقد موقت
۱۰۷	۲۰. نحوه اقامه دعوا به لحاظ سوء رفتار زوج در مدت ازدواج موقت
۱۰۹	۲۱. شرط عدم اخذ مهر تا زمان تبدیل ازدواج موقت به دائم
۱۱۰	۲۲. مهر زوجه نکاح موقت
۱۱۲	۲۳. شرط پرداخت نفقه در عقد موقت

۱۱۵..... دعوای ازدواج موقت در نظریه‌های مشورتی

۱. عدم قطع حقوق وظیفه و مستمری در ازدواج منقطع..... ۱۱۷
۲. عدم ثبت ازدواج موقت جرم نیست و مشمول ماده ۶۴۵ قانون..... ۱۱۸
۳. حق درخواست طلاق از ناحیه زوجه..... ۱۱۸
۴. وجود حق فسخ در صورت تدلیس در معاملات..... ۱۲۰
۵. درخواست اعاده دادرسی نسبت به آراء قطعی دادگاه‌های خانواده..... ۱۲۲
۶. تقاضای طلاق از مرجع قضائی برای صیغه ۹۹ ساله..... ۱۲۳
۷. الزامی بودن ثبت ازدواج موقت..... ۱۲۳
۸. جاری ساختن صیغه عقد موقت برای دختران بالغ و رشیده باکره..... ۱۲۴
۹. ثبت واقعه نکاح موقت در صورت بردار بودن زوجه..... ۱۲۵
۱۰. سلب حضانت در صورت ازدواج موقت زوجه..... ۱۲۷
۱۱. عدم کارآیی طلاق در عقد موقت..... ۱۲۸
۱۲. لزوم اخذ اجازه دادگاه در خصوص ثبت ازدواج موقت مردان متأهل..... ۱۲۹
۱۳. ضمانت اجرای دفاتر ازدواج بدون اخذ ولی قهری در خصوص..... ۱۳۰

۱۳۳..... دعوای ازدواج موقت در قوانین ومقررات قانونی

- ۱۳۵..... قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱.....
- فصل اول - دادگاه خانواده..... ۱۳۵
- فصل دوم - مراکز مشاوره خانوادگی..... ۱۴۱
- فصل سوم - ازدواج..... ۱۴۳
- فصل چهارم - طلاق..... ۱۴۵
- فصل پنجم - حضانت و نگهداری اطفال و نفقه..... ۱۵۰
- فصل ششم - حقوق وظیفه و مستمری..... ۱۵۲
- فصل هفتم - مقررات کیفری..... ۱۵۳

۱۵۸..... آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت خانواده ۱۳۹۱.....

- فصل اول - دادگاه خانواده..... ۱۵۸
- مبحث اول: کلیات..... ۱۵۸
- مبحث دوم: ارائه گواهی پزشکی توسط زوجین..... ۱۶۰

۱۶۱	.....	مبحث سوم: طلاق توافقی
۱۶۲	.....	مبحث چهارم: داوری
۱۶۳	.....	مبحث پنجم: حقوق زوجه
۱۶۴	.....	مبحث ششم: مدت اعتبار حکم طلاق و گواهی عدم امکان سازش
۱۶۵	.....	مبحث هفتم: حضانت و نگهداری اطفال
۱۶۶	.....	مبحث هشتم: حقوق وظیفه و مستمری
۱۶۷	.....	مبحث نهم: مقررات کیفی
۱۶۸	.....	فصل دوم - مراکز مشاوره خانواده
۱۶۸	.....	مبحث اول: اهداف و تشکیلات
۱۷۰	.....	مبحث دوم: واحد مشاوره خانواده استان‌ها
۱۷۱	.....	مبحث سوم: شرایط اخذ مجوز تأسیس مرکز مشاوره
۱۷۴	.....	مبحث چهارم: اتیان سوگند
۱۷۴	.....	مبحث پنجم: نحوه صدور و اعتبار مجوز ایجاد مرکز مشاوره خانواده
۱۷۵	.....	مبحث ششم: چگونگی تعیین تعرفه خدمت مراکز مشاوره
۱۷۵	.....	مبحث هفتم: نحوه ارائه خدمات مشاوره‌ای
۱۷۶	.....	مبحث هشتم: تخلفات و مجازات‌های انتظامی
۱۷۶	.....	مبحث نهم: سایر موارد
۱۷۸	.....	فصل سوم - ثبت ازدواج و طلاق و وقایع مربوط به آن
۱۸۱	.....	فصل چهارم - نحوه ملاقات والدین با طفل
۱۸۳	.....	قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۵۳
۱۹۸	.....	ازقانون مدنی
۲۰۳	.....	منابع و مأخذ

فصل اول

معرفی و نمونه دادخواست دعوی ازدواج موقت

معرفی دعوی ازدواج موقت

مطابق قانون حمایت خانواده، نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران در جهت محوریت و استواری روابط خانوادگی، نکاح دائم را که بنای تشکیل خانواده است مورد حمایت قرار می‌دهد. نکاح موقت نیز به عنوان فرع بر نکاح دائم در نظام حقوقی ایران پذیرفته شده است.

عقد موقت، یکی از عقود مطروحه در قانون مدنی، مشروط به شرایط ویژه در فصل ششم به صورت مختصر به مقدمات این عقد با مواد ۱۰۷۵، ۱۰۷۶، ۱۰۷۷ و سپس در مواد ۱۰۹۵، ۱۰۹۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸ به بررسی شرایط بطلان و بذل نکاح در عقد مزبور می‌پردازد.

مبحث اول: مفهوم و ارکان ازدواج موقت

گفتار اول: عقد موقت

نکاح موقت عبارت از اینکه زوجین، قصد انشاء را مقرون به دلالت بر (نکاح موقت) نمایند که تعیین مدت عقد، میزان مهر با تراضی و به مباشرت زوجین بوده و این موضوع مستلزم نگارش و حضور شهود نمی‌باشد.

نکاح موقت همان‌گونه که از نام آن پیداست، نکاحی است که مقید به زمان معینی شده و پس از انقضای آن زمان، رفع خواهد شد.

گفتار دوم: ارکان ازدواج موقت

دو رکن اساسی برای صحت عقد ازدواج موقت وجود دارد که باید در زمان انعقاد عقد مورد توجه قرار گیرد.

۱. تعیین مدت: در این خصوص مقنن در ماده ۱۰۷۶ ق.م. مقرر داشته است: «مدت نکاح منقطع باید کاملاً معین شود» در صورتی که در عقد نکاح مدت تعیین نشود چون «ذکر مدت امری علاوه است و مادامی که به اثبات نرسد نکاح بدون مدت (دائم) تلقی خواهد شد؛ بنابراین در زمان بروز اختلاف و مرافعه بار اثبات به عهده کسی است که مدعی امر زائد تعیین مدت است.»^۱

۲. تعیین مهریه: ماده ۱۰۷۷ قانون مدنی احکام راجع مهر را به فصل مربوطه ارجاع داده است با بررسی این موضوع در فصل هفتم قانون مدنی در می‌یابیم که اگر در ازدواج موقت مهر تعیین نشود از موجبات بطلان عقد نکاح موقت می‌باشد و اگر نزدیکی صورت نگرفته باشد زن مستحق مهریه نیست و اگر گرفته باشد شوهر می‌تواند آن را مسترد نماید البته در صورت جهل زن به فساد نکاح و وقوع نزدیکی مستحق مهرالمثل خواهد بود.^۲

۱. نظریه مشورتی ۷/۲۲۶۱ مورخ ۱۳۷۷/۱۲/۲۳ اداره کل حقوقی قوه قضائیه.

۲. ر.ک، مواد ۱۰۹۴ الی ۱۰۹۹ قانون مدنی.